

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A vagyon elleni bűncselekmények rendszere

Szerző: Dr. Bartha András

D e b r e c e n

2016. július 30.

I. A vagyon elleni bűncselekményekről általában

A civilizáció kialakulásának egyik legfontosabb mérföldköve a magántulajdon kialakulása volt, nem véletlen tehát, hogy már az emberiség legelső leírt szabályai, isteni vagy uralkodói parancsai is kiemelték és védték a vagyont, szigorúan büntették azokat, akik megsértették a társadalmi rend ezen építőkockáját.

Míg a Biblia VII. parancsa, a „Ne lopj” egy általános érvényű iránymutatás, addig Hamurappi törvénykönyve már kidolgozott tényállásokat és szankciórendszert tartalmaz. A történelem során az egész jogterület fejlődött, részletesebb, kidolgozottabb lett és a fejlődése a mai felgyorsult világban sem állt meg, újabb és újabb kihívásokra kell választ adnia.

A jog és ezen belül a büntetőjog - történetének a kezdetétől - megjelenik a vagyon védelmének a szándéka. A jogfejlődés során a mindig is leggyakoribb lopást fokozatosan újabb cselekmények pönalizálása követte, kialakítva a 20. századra egy külön bűncselekmény-kategóriát: a vagyon elleni bűncselekményeket.

A vagyon elleni bűncselekmények az elkövetett bűncselekmények közül magasan a legnagyobb arányt képviselik. Országosan évente mintegy 300.000 vagyon elleni bűncselekmény válik ismertté, ami az összes ismert bűncselekmény 60%-át teszi ki. Ezen vagyon elleni bűncselekmények 80%-a lopás.

Az elmúlt években ugyan lassan, de csökken hazánkban a vagyon elleni bűncselekmények száma, az általuk okozott kár még így is meghaladja az évi 100 milliárd forintot, melynek csupán a 10%-a térül meg a későbbiekben.

II. Polgári jogi fogalmak

A vagyon elleni cselekmények pönalizálásának elsődleges célja az egyéni és közösségi vagyon védelme volt és ma is az. A büntetőjog tehát nem szabályozza, hanem védelmezi a más jogágak - jelen esetben a polgári jog - által szabályozott életviszonyokat. A vagyon elleni bűncselekmények által támadott vagyoni viszonyokat, azok alapvető fogalmait a 2014. március 15. napján hatályba lépett Polgári Törvénykönyv (a továbbiakban: Ptk.) szabályozza.

A vagyon elleni bűncselekmények alapvető fogalma a vagyon, ami a természetes és jogi személyek, továbbá a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok tulajdonában lévő anyagi javakat, illetve a hozzájuk tartozó jogokat és kötelezettségeket összességét jelenti.

A tulajdonjog a legteljesebb dologi jog, a tulajdonjog tárgyát képező dolog feletti korlátlan hatalmat jelent. A tulajdonjogban foglalt részjogosítványai a Polgári Törvénykönyvben foglaltak alapján: a birtoklás, a használat, hasznosítás, hasznok szedésének és a rendelkezés joga.

A vagyon elleni bűncselekmények a tulajdonjog fenti három részjogosultságát támadják azzal, hogy a tulajdonost az elkövető akadályozza valamely tulajdonosi jogosultsága - mindhárom vagy csak egy-egy részjogosultság - érvényesítésében.

A birtoklás a dolog tényleges hatalomban tartását jelenti. A birtoklás jogcíme vagy jogcím nélküli volta, a birtokos jó-, vagy rosszhiszeműsége a büntetőjog szempontjából közömbös.

A dolog használata és a hasznok szedése a használat körébe tartozó tulajdonosi jogosultság, a rendelkezési jog pedig a dolog megterhelésén, tulajdonjogának átruházásán és az azzal történő felhagyáson túl a birtoklás és használat jogának másnak átengedését jelenti.

A rendelkezési jog alapján a tulajdonosdolog birtokát, használatát vagy hasznai szedésének jogát másnak átengedje, azt biztosítékul adja vagy más módon megterhelje, továbbá hogy a tulajdonjogát másra átruházza vagy azzal felhagyjon.

III. A vagyon elleni bűncselekmények a magyar jogfejlődésben

A jelenlegi hazai büntetőjogi szabályozás alapjait a Csemegi-kódex - az első átfogó, magyar nyelvű büntető törvénykönyv - fektette le, mely alapok a második világháborút követően, majd a későbbi jogfejlődés során is felfedezhetők maradtak egészen napjainkig.

A harmadik büntetőnovella pontosabbá tett egyes rendelkezéseket, szűkítette a sikkasztás törvényi tényállását. Kiemelt tulajdonként kezelte az állami tulajdont, súlyosabban rendelte büntetni azt a lopást, amelyet valamely állami tulajdonban lévő vállalat üzeméhez tartozó berendezési vagy felszerelési tárgyra követtek el.

A társadalmi tulajdon fokozottabb védelmét szolgálta az 1950. évi 24. tvr., amely súlyos szankciókat rendelt alkalmazni a védett tulajdoni körre elkövetett bűncselekmények elkövetőire. Az egyes bűncselekményfajták fogalmi leírásában visszautalt a Csemegi-kódexre, a szankciókat azonban eltérően határozta meg.

Az 1961. évi Btk. hatálybalépéséig tehát a vagyoni viszonyok védelmét kettő jogszabály is ellátta, a személyek javait sértő cselekményekre továbbra is a Csemegi-kódex rendelkezései vonatkoztak, míg a társadalmi tulajdont a tvr. védte a Csemegi-kódex fogalomrendszerét felhasználva, de általában szigorúbb szankciórendszert alkalmazva.

Az 1961. évi Btk. már közös fejezetben szabályozta a társadalmi tulajdon és a személyek javai elleni bűntetteket, fenntartva azonban az előbbi fokozott büntetőjogi védelmét, mind a szankciók tekintetében, mind egyéb vonatkozásokban. Párhuzamos szankciórendszert épített ki, néhány kivételtől

eltekintve súlyosabb büntetési tételeket használva a társadalmi tulajdont sértő cselekményekre. Két új bűncselekményt is meghatározott az 1961.évi Btk: a bitorlást és a jogtalan használatot. Szabályozta a tevékeny megbánást és fenntartotta a halálbüntetést - igaz csak vagylagosan a 10-től 15 évig terjedő szabadságvesztés mellett -, mint a társadalmi tulajdon elleni bűncselekmények legsúlyosabb szankcióját.

Az 1971. évi 28. tvr. jelentős változásokat hozott a korábbiakhoz képest. A korábbi, a társadalmi tulajdonviszonyokat kiemelten védő szabályozásból csak a hanyag kezelésre, a gondatlan rongálásra és a feljelentési kötelezettség elmulasztására vonatkozó szabályozás maradt meg. Lezárta ugyanakkor a halmazati kérdésekkel kapcsolatos vitákat azzal, hogy a sikkasztást, a csalást és a hűtlen kezelést törvényi egységbe foglalta az ezeket megkönnyítő vagy leplező okirat-hamisítással. A korábban jogtalan használatként önálló törvényi tényállásként megjelenő bűncselekményt a lopás második elkövetési magatartásaként határozta meg. Törölte az 1971. évi 28. tvr. a vagyon elleni bűncselekmények szankciói közül a halálbüntetést és a csekélyebb súlyú cselekményeknél kiterjesztette szankciók körét.

Az 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) a Különös Rész egyes fejezeteiben számos olyan bűncselekményt is meghatározott, amelyekben vagyon elleni elemek is megjelentek, azonban ezeknél a bűncselekményeknél a kiemeltebb jogsérelem mellett a vagyon elleni elem másodlagos fontosságú (például: a nyereségvágyból elkövetett emberölésnél), a vagyon elleni motívum eltölpül a másik védett jogi tárgy (például: emberi élet) sérelme mellett.

A régi Btk. XVIII. fejezetében szabályozta a vagyon elleni bűncselekményeket - mint olyan bűncselekményeket, melyek elkövetési tárgyai általában a más tulajdonában lévő vagyontárgyak - a fejezeten belül azonban más elhatárolást nem alkalmazott. Ebben a fejezetben csoportosított minden olyan tényállást ami a vagyoni viszonyok védelmét szolgálta, ideértve a tulajdon mellett azokat a viszonyokat is, amelyek a vagyoni érték jogi helyzetét a tulajdonjogon kívül határozzák meg.

A régi Btk. követte azt az irányt, hogy megtartotta a társadalmi tulajdon és a személyek javai védelmének egységes szabályozását, de közben az előbbi a hanyag kezelés és a gondatlan rongálás tényállásaira szűkítette, míg a társadalmi tulajdon elleni bűncselekmények feljelentése elmulasztásának külön bűncselekményi meghatározását elhagyta. A régi Btk. a gazdasági bűncselekményektől a vagyon elleni bűncselekmények közé sorolta át a vásárlók megkárosítását és a hitelsértést, míg az önbíráskodást kivette ebből a körből. Az uzorának csak a leggyakoribb elkövetési módja - üzletszerű pénzkölcsönzés - lett nevesítve üzérkedésként. A régi Btk. az egyes bűncselekmények - így különösen a lopás - minősítési rendszerét nagy mértékben egyszerűsítette.

A régi Btk. a vagyon elleni bűncselekmények körében jelentős enyhítést hozott a kiszabható szankciók tekintetében is. Alacsonyabb büntetési tételeket állapított meg a törvényhozó, maga a legmagasabb tétel is két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés volt, ami a korábbiakhoz képest jelentős enyhülést jelentett. Ez is beleillett az 1961. évi Btk. hatályba lépése óta látható szemléletváltásba, miszerint a vagyon elleni bűncselekmények társadalomra való veszélyességét kisebbnek tekintette, mint mondjuk az emberölését, amit a szankcionálásban is érvényre juttatott.

A szankciók rendszere a régi Btk.-ban is - a korábbiakhoz hasonlóan - az érték, illetve a kár mértékéhez kapcsolódott. Természetesen a büntetőjognak - a polgári joghoz mérten - leszűkített, egyszerűsített kár fogalom-meghatározásával. A polgári jog által alkalmazott kár-fogalom csak a hűtlen- és hanyag kezelés bűncselekmények körében érvényesült, vagyoni hátrányként. Az érték/kár hoz kapcsolódó szankciórendszer szempontjából lényeges a visszaesés kérdésköre, melyet a régi Btk. úgy szabályozott, hogy kimondta, hogy a vagyon elleni bűncselekményekről rendelkező fejezetben meghatározott bűncselekmények a különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmények.

A régi Btk. a jármű jogtalan használatával kapcsolatos szabályozást tekintve visszatért az 1961. évi Btk-hoz és jármű önkényes elvétele címmel új, speciális bűncselekményként határozta meg kivonva ezt az elkövetési magatartást a lopás fogalmi köréből.

IV. A vagyon elleni bűncselekmények csoportosítása

Míg az 1978. évi IV. törvény egy fejezetbe sorolta az összes vagyon elleni bűncselekményt, addig ma hatályos Büntető Törvénykönyv (a továbbiakban: Btk.) már három fejezetre bontotta szét a fenti tényállásokat: a XXXV. fejezet foglalkozik a személy elleni erőszakkal elkövethető vagyon elleni erőszakos, a XXXVI. fejezet az egyéb vagyon elleni, míg a XXXVII. fejezet a szellemi tulajdonjog elleni bűncselekményeket taglalja. Bár a törvény különböző fejezetre osztotta ezen cselekményeket a jogelmélet egységesen, vagyon elleni bűncselekményként kezeli mindhárom fejezetben foglaltakat.

1. Elkövetési tárgy szerint három csoportba oszthatók a vagyon elleni bűncselekmények:

- Az első csoportba azok a bűncselekmények sorolhatók, amelyek elkövetési tárgya azonos. Ezek a lopás, a sikkasztás, a jogtalan elsajátítás, az orgazdaság, a rablás és a kifizetés. Jellemzőjük, hogy csak ingó dologra követhetők el és minősítési rendszerük alapja - a rablás és a kifizetés kivételével - az elkövetési érték.
- A második csoportba azok a bűncselekmények tartoznak, amelyeknek nincsen pontosan meghatározható elkövetési tárgyuk. A csalást, a hűtlen kezelést, a hanyag kezelést, a zsarolást és az önbíráskodást jellemzően az idegen vagyon, a vagyoni jogok egésze ellen, vagy a vagyoni igény érvényesítésének jogilag szabályozott rendjét sértve követik el jellemzően kárt vagy vagyoni hátrányt okozva.
- A harmadik csoportba a speciális elkövetési tárgyú bűncselekmények tartoznak: a rongálás, a jármű önkényes elvétele, a bitortlás és a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése. Ezen bűncselekmények mindegyikének egyedi, a többi vagyon elleni bűncselekménytől eltérő elkövetési tárgya van.

2. Az elkövetés alanya szerint is feloszthatók a vagyon elleni bűncselekmények:

- Általános alanyról beszélünk, amikor az adott bűncselekményt bárki elkövetheti.

- Speciális a bűncselekmény alanya, amikor a törvény meghatározza azt a kört akik elkövethetik a bűncselekményt: például a sikkasztásnál csak az lehet elkövető akire rábízták az idegen dolgot, hűtlen kezelésnél csak az akit az idegen vagyon kezelésével megbíztak, hanyag kezelésnél az idegen vagyon kezelésével és felügyeletével megbízott személy.

3. Bűnösség szerinti csoportosítás:

- A hanyag kezelést kivételével a vagyon elleni bűncselekmények csak szándékosan követhetők el, míg a hanyag kezelésnek csak gondatlan alakzata van.

4. Több vagyon elleni bűncselekménynek is van célzata:

- Jogtalan eltulajdonítási célzat: lopás, rablás, kifosztás.
- Jogtalan haszonszerzési célzat: csalás, gazdasági csalás, információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás, zsarolás.
- Vagyoni haszonszerzési célzat: orgazdaság.
- Jogtalan használati célzat: jármű önkényes elvételének első fordulata.
- Jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igény érvényesítésének célzata: önbíráskodás.

5. Csoportosíthatók a vagyon elleni szabálysértések aszerint is, hogy melyiknek van szabálysértési alakzata:

- Van szabálysértési alakzata a lopásnak, a rongálásnak, a sikkasztásnak, a csalásnak, a jogtalan elsajátításnak, a hűtlen kezelésnek, az orgazdaságnak és a jármű önkényes elvételének.
- Nincsen szabálysértési alakzata azonban a rablásnak, a kifosztásnak, a zsarolásnak, az önbíráskodásnak (tehát az erőszakos vagyon elleni bűncselekményeknek), a hanyag kezelésnek, a bitorlásnak, a szerzői vagy a szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének, a szerzői vagy szerzői

joghoz kapcsolódó jogok védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszásának, a jogkezelési adat meghamisításának és az iparjogvédelmi jogok megsértésének.

6. A vagyon elleni bűncselekmények hatodik csoportosítási lehetősége az eredmény szerinti, eszerint vannak:

- **Materiális vagyon elleni bűncselekmények.** Ezeknél a törvényi tényállás mindig tartalmaz eredményt, úgy mint kár (csalás, információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás, rongálás) vagy vagyoni hátrány (gazdasági csalás, hűtlen kezelés, hanyag kezelés, zsarolás, bitorlás, szerzői vagy a szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése). Ezek a bűncselekmények általában a sértett vagyoni jogainak teljességét sértik. Az ilyen bűncselekmények befejezettségéhez az eredmény bekövetkezése szükséges.

- **Az immateriális vagyon elleni bűncselekményeknél a törvényi tényállás nem tartalmaz eredményt.** Az ebbe a csoportba tartozó bűncselekmények (lopás, sikkasztás, rablás, kifosztás, önbíráskodás, jogtalan elsajátítás, orgazdaság, jármű önkényes elvétele, bitorlás) elkövetője nem a sértett vagyoni jogainak teljességét, csupán az elkövetési tárgyon fennálló tulajdonjogát, illetve ennek valamely részjogosítványát sérti. Befejezettségükhöz nem szükséges eredmény bekövetkezése.

V. A vagyon elleni bűncselekmények minősítési rendszere

1. Az érték, a kár és a vagyoni hátrány

Az elkövetési értéknek, a bekövetkezett kárnak és a vagyoni hátránynak a vagyon elleni bűncselekményeknél kiemelkedő jelentősége van, mivel ezen bűncselekményeknél a társadalomra való veszélyesség fokmérője a védett jogi tárgy pénzben meghatározott értéke, az abban bekövetkező kár mértéke vagy a sértettet ért vagyoni hátrány nagysága.

Elkövetési értéken az elkövetés tárgyának az elkövetéskor forintban meghatározható értékét értjük.

A kár a vagyonban okozott értékcsökkenés, az értéknél tágabb kategória, mert nemcsak a vagyontárgyak értéke, hanem a pénzben kifejezhető vagyoni jogok sérelme is beletartozik.

A vagyoni előny a vagyonban okozott kár és az elmaradt vagyoni előny, tehát a káron felül az elmaradt előnyt is magában foglalja, ami az az érték, amellyel a károsult gyarapodott volna, ha a bűncselekmény nem valósult volna meg.

A hatályos Btk. a nem erőszakos vagyon elleni bűncselekmények minősítési rendszerét is pénzben - forintban - meghatározott értékhatárokhoz köti, melyet az alábbiak szerint határoz meg:

Szabálysértési érték, kár, vagyoni hátrány: 50.000,- forintig

Kisebb érték, kár, vagyoni hátrány: 50.001 - 500.000,- forintig

Nagyobb érték, kár, vagyoni hátrány: 500.001 - 5.000.000,- forintig

Jelentős érték, kár, vagyoni hátrány: 5.000.001 - 50.000.000,- forintig

Különösen nagy érték, kár, vagyoni hátrány: 50.000.001 - 500.000.000,- forintig

Különösen jelentős érték, kár, vagyoni hátrány: 500.000.000,- forint felett.

A Btk. minősítési rendszere meghatároz a vagyon elleni bűncselekmények tekintetében egy olyan értékhatárt - 50.000,- forintot -, ami alatt ugyanazon cselekményeket szabálysértésként, tulajdon elleni szabálysértésként rendeli büntetni. Egy kivételt alkalmaz a törvény, a hanyag kezelést, ahol az értékhatárt 100.000,- forintban állapítja meg.

A szabálysértési törvény ismeri az érték-egybefoglalás intézményét, ami lehetővé teszi, hogy ugyanazon elkövető több önállóan megvalósított ugyanolyan tulajdon elleni szabálysértését egy eljárásban bírálják el, ha azokat egy éven belül követte el. Ilyenkor az elkövetési érték, cselekményekkel okozott kár vagy vagyoni hátrány összegének megállapításakor azokat összeadják.

2015. július 1. napjától a Btk. is ismeri az érték-egybefoglalás intézményét, eszerint az eredetileg szabálysértés értékhatáron belül elkövetett cselekmények érték-egybefoglalás következtében már bűncselekményeknek minősüljenek. A több, önállóan elkövetett szabálysértésből az érték-egybefoglalás révén egy rendbeli bűncselekmény lesz.

Fontos megjegyezni, hogy érték-egybefoglalásnak csak szabálysértések, illetve bűncselekmények között van helye, arra nincsen lehetőség, hogy szabálysértést és bűncselekményt egymással érték-egybefoglaljuk.

2. Egyéb tipikus minősítő körülmények

2.1. Közveszély színhelyén elkövetett cselekmény

Közveszély: „olyan objektív veszélyhelyzet, amely előre meg nem határozható személyeket vagy fel nem becsülhető értékű vagyoni javakat közvetlen sérüléssel, megsemmisüléssel vagy megrongálással fenyeget”. Ilyen lehet például az árvíz, földrengés, tűzvész, robbanás.

A közveszély fenti meghatározását a bírói gyakorlat munkálta ki, törvényi meghatározás nem található.

A közveszély színhelyén történő elkövetés súlyozott minősítő körülményként jelenik meg a lopásnál, a szabálysértési értékre elkövetett lopást azonnal lopás büntettévé minősítve.

2.2. Bűnszövetségben elkövetett cselekmény

A bűnszövetség fogalmát a Btk. meghatározza: „bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet.”

Az ítélkezési gyakorlat szerint akkor állapítható meg bűnszövetség, ha

- legalább két elkövető, minimum két bűncselekményt szervezeten követ el, vagy
- legalább két elkövető, minimum két bűncselekmény szervezetszerű elkövetésében megállapodik, s ennek alapján legalább egy bűncselekményt elkövetnek, vagy elkövetését megkísérlik.

Sem a törvényi fogalom szerint, sem az ítélkezési gyakorlat szerint nem jön létre bűnszövetség önmagában több vagyon elleni bűncselekmény szervezetszerű elkövetésében való megállapodással.

A szervezettség, mint fogalmi elem egyfajta következetességet, tervszerűséget feltételez, gyakori jellemzője a bűncselekmények elkövetésében a szerepek-feladatok megosztása, az azokban való specializálódás.

A lopás szabálysértését értékhatárra tekintet nélkül bűncselekménnyé minősíti.

2.3. Üzletszerűség

„Üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan, vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.”

„Az üzletszerűen elkövetett - ugyanolyan vagy hasonló - cselekmények esetében bűnhalmazatot kell megállapítani, ha az üzletszerűség a bűncselekmény minősítő körülménye, vagy, ha a szabálysértési értékre elkövetett cselekmény az üzletszerűség folytán bűncselekmény.

Nincs helye viszont bűnhalmazat megállapításának, ha

- a) a cselekmények a folytatólagosság egységébe tartoznak,
- b) az üzletszerűség az alaptényállás eleme, vagy
- c) az elkövetési magatartás folyamatos jellegű.”

Az üzletszerűség, mint minősítő körülmény a lopásnál is megjelenik, a lopás szabálysértési alakzatánál, ezen cselekményeket értékhatárra tekintet nélkül bűncselekménnyé minősítve.

VI. Egyéb jogalkalmazási kérdések

1. A különös visszaesés szerepe a vagyon elleni bűncselekményeknél

„Visszaeső a szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtható szabadságvesztésre ítélték, és a büntetés kitöltésétől vagy a végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el.”

„Különös visszaeső az a visszaeső, aki mindkét alkalommal ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményt követ el.”

A Btk. a vagyon elleni bűncselekmények vonatkozásában a különös visszaesés szempontjából hasonló bűncselekményeknek tartja a vagyon elleni erőszakos és a szellemi tulajdonjog elleni bűncselekményeket, tehát az összes tágabb értelemben vett vagyon elleni bűncselekményt.

A Btk. a vagyon elleni bűncselekményeknél nem minősítő körülményként, hanem mint büntetékiszabási szempontként veszi figyelembe a különös visszaesést, azzal, hogy az újabb bűncselekmény büntetési tételének felső határának megemelését teszi lehetővé.

2. A magánindítvány szerepe a vagyon elleni bűncselekményeknél

A büntető törvénykönyv egyes vagyon elleni bűncselekmények büntethetőségét - amennyiben az elkövető a sértett hozzátartozója - magánindítványhoz köti. Ilyen bűncselekmény a lopás, rongálás, sikkasztás, csalás, információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás, hűtlen kezelés, jogtalan elsajátítás, orgazdaság és a jármű önkényes elvétele. Kizárja a törvény ebből a körből azokat az eseteket, ha az elkövető a sértett gyámja vagy gondnoka.

A törvény meghatározza a hozzátartozó Btk. szerinti körét is. Hozzátartozó:

- a) az egyeneságbeli rokon és ennek házastársa vagy élettársa,
- b) az örökbefogadó és a nevelőszülő (ideértve az együtt élő mostohaszülőt is), az örökbefogadott és a nevelt gyermek (ideértve az együtt élő mostohagyermeket is),
- c) a testvér és a testvér házastársa vagy élettársa,
- d) a házastárs, az élettárs,
- e) a házastárs vagy az élettárs egyeneságbeli rokona és testvére.

A Btk. tehát kizárja az erőszakos vagyon elleni bűncselekményeket a fenti körből, azonban a dolgozatban vizsgált lopás bűncselekményére kiterjed a magánindítványhoz kötöttség.

Amennyiben az elkövető személye a feljelentéskor még nem ismert és a későbbiekben derül ki, hogy a fentiekben meghatározott hozzátartozóról van szó, az elkövető ismertté válásakor ismételten meg kell nyilatkoztatni a sértettet, hogy kívánja-e az elkövető felelősségre vonását. Ezen nyilatkozat beszerzésére harminc nap áll rendelkezésre attól a naptól számítva amikor a sértett az elkövető személyéről tudomást szerzett.

Felhasznált irodalom:

- A Complex DVD-Jogtár kommentára
- Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika tendenciái. Dialóg Campus, 2014.
- Görgényi Ilona - Gula József - Horváth Tibor - Jacsó Judit - Lévay Miklós - Sántha Ferenc - Váradi Erika: Magyar Büntetőjog. Complex, 2013.
- Erdősy Emil - Földvári József - Tóth Mihály: Magyar Büntetőjog. Osiris Tankönyvek, 2007.
- Tóth Mihály - Nagy Zoltán: Magyar Büntetőjog. Osiris Tankönyvek, 2014.
- Bíró Gyula: Kriminalisztika. Lícium-ART Könyvkiadó, 2007.
- Belovics Ervin - Molnár Gábor Miklós - Sinku Pál: Büntetőjog. HVG-ORAC, 2014.
- Blaskó Béla - Hautzinger Zoltán - Madai Sándor - Pallagi Anikó - Polt Péter - Schubauer László: Büntetőjog. Rejtjel, 2013.
- Balogh Ágnes - Hornyák Szabolcs: Büntetőjog Különös rész. Pécsi Tudományegyetem Állam és Jogtudományi Kar, Pécs, 2005.
- Bócz Endre: Büntetőeljárás jogunk kalandjai. Sikerek, Zátonyok és Vargabetűk. Magyar Hivatalos Közlönykiadó, Budapest, 2006.
- Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika 21. századi tendenciái. Habilitációs előadás, PTE-ÁJK, 2008. 03. 07.
- Finszter Géza: A kriminalisztika elmélete és a praxis a büntetőeljárás reform tükrében. Budapest, 2005. - 2007.
- Gönczöl Katalin - Kerezi Klára - Korinek László - Lévay Miklós: Kriminológia-Szakkriminológia. Complex Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2006.
- Illár Sándor szerk.: Krimináltaktika. Tankönyv a Rendőrtiszti Főiskola hallgatói részére. BM Tankönyvkiadó, Budapest, 1983.
- Kónya István: Magyar Büntetőjog - Kommentár a gyakorlat számára. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015.) I-II. kötet - „Nagykommentár”

Felhasznált jogszabályok:

- 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

•2013. V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

- 1878. évi V. törvénycikk a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekéről és vétségekről
- 1948. évi XLVIII. törvénycikk a büntetőtörvények egyes fogyatékoságainak megszüntetéséről és pótlásáról (Csemegi kódex, III. büntetőnovella)
- 1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről
- 1950. évi 24. törvényerejű rendelet a társadalmi tulajdon büntetőjogi védelméről
- 1971. évi 28. törvényerejű rendelet a Büntető Törvénykönyv módosításáról és kiegészítéséről

Egyéb források:

- 87/2010. Bkv.
- IV. számú BED
- 37/2007. BKv.